

De Firma Pont

Dat de houthandel na de Franse tijd opnieuw een belangrijke rol kon spelen, is grotendeels te danken aan William Pont (1806-1841), houtkoper en reder, wethouder en raadslid, trotse bezitter van de percelen 33-43 aan de Lingerzijde en pakhuizen en houtloodsen op het Marken. Hij was de zoon van Pieter Pont (1781-1845), rentenier, en Reyna Boot, kleinzoon van William Pont, burgemeester, schepen, raad en zeeassurateur, en Comelia Homma, dochter van de predikant Gualtherus Homma en achterkleinzoon van Pieter Pont (1722-1783), burgemeester, schepen en raad en Catharina Costerus, dochter van de schout William Costerus.

De opening van het Noord-Hollands kanaal in 1824 was voor Jacob Boot (1786-1844) en William Pont reden in 1828 de failliete houthandel van burgemeester Jacob Thijmen Lakeman nieuw leven in te blazen. Zij realiseerden zich namelijk dat het kanaal ook voor Edam belangrijk kon zijn, omdat de stad via de Purmerringvaart bereikbaar was voor het scheepvaartverkeer over het kanaal.

Boot en Pont kenden elkaar goed. Pont was namelijk een neef van Boot en tegelijk ook zijn zwager. Beiden hadden een meisje Versteegh getrouwd, dochters van dé kaashandelaar en dijkgraaf van de Purmer Fredrik Hendrik Versteegh: de 43-jarige Jacob de 18-jarige Magdalena, de veel jongere 22-jarige William zijn leeftijdgenootje Wilhelmina.

Op alle mogelijke manieren heeft de gemeente de Firma Boot & Co., na de dood van Boot in 1844 voortgezet onder de naam Firma William Pont, de helpende hand gereikt. In 1836 bijvoorbeeld bemiddelde het bestuur, zij het tevergeefs, tussen Boot en Pont enerzijds en het Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen anderzijds.

Inzet was het verbod om schepen vast te leggen aan het havenhoofd. Het bestuur wees erop dat een dergelijk verbod de houthandel nadeel berokkende daar het de schippers die onder anderen met ladingen hout uit Noorwegen of de Oostzee aankomen, belet wordt, om zo als vroeger gebruikelijk was, *hunne bodems bij ene lagen waterstand aan de palen van het havenhoofd vast te maken en ook wel door middel derzelve in te winden.*

Na het vroegtijdig overlijden van William Pont in 1847 nam zijn energieke weduwe Wilhelmina Versteegh (1809-1892) de leiding van het bedrijf over en dirigeerde voortaan de schoeners, koffen en tjalken naar de Scandinavische landen om daar hout te halen. Op leeftijd gekomen, liet zij de zaken meer en meer over aan haar tweede zoon Frederik Hendrik Pont. Haar oudste zoon Dirk Frans had meer interesse in de Edamse gemeentepolitiek waarin hij als raadslid, wethouder, dijkgraaf van de Purmer, hoogheemraad van de Uitwaterende Sluizen en voorzitter van het bestuur van de Spinfabriek een belangrijke rol speelde.

In 1850 kreeg de firma voor onbepaalde tijd het kosteloos gebruik van een groot stuk grond aan de Baandervesting bij de Oostersluis. Zestien jaar later mocht de firma een verbindingssloot graven tussen de Nieuwe Haven en de Schuttersgracht, ook wel de Balkenhaven genoemd, vanwege de vele balken die hier in het water lagen alvorens zij naar de zagerijen werden gebracht. Niemand mocht ervan gebruik maken behalve de firma. Korte tijd later werd van gemeentewege verordonneerd dat de gehele Schuttersgracht gereserveerd werd voor de Firma Pont, met uitzondering van zo'n honderd meter, die in gebruik waren door de eigenaar van de zaagmolen 'Het Fortuin', Adriaan Nicolaas Teengs, die deze molen in 1836 had gekocht van Pieter Peeting.

Zakenman als hij was begreep Frederik Hendrik Pont, de tweede zoon van William Pont, onmiddellijk dat de opening van het Noordzeekanaal in 1876 het einde betekende van het scheepvaartverkeer over het lange, smalle en bochtige Noord-Hollands kanaal en dat daarmee ook de dagen van Edam als aanvoerhaven waren geteld. Zijn besluit en dat van zijn zakenpartner, zijn neef en burgemeesterszoon Carel Versteegh, om de firma te verplaatsen naar Zaandam, was dan ook een volkomen begrijpelijke stap, maar in Edam kwam dit over als verraad na zo veel te hebben gedaan voor de Ponten.